

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 32C/69/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119219568
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Lampartová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2021:8119219568.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Evou Lampartovou v právnej veci žalobcov: 1. J. Č.Z., Q.. X.X.XXXX, U. R. Š. XXX/XX, F. Q. W., X. N. Č., Q.. X.X.XXXX, U. R. Š. XXX/XX, F. Q. W., X. R. Č., Q.. XX.X.XXXX, U. R. Š. XXX/XX, F. Q. W., 4. Z. X.-F., Q.. XX.X.XXXX, U. R. XXX/X, F. Q. W., všetci právne zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Juraj Ferenčík, PhD., s.r.o., Krivá 23, Košice, IČO: 51 034 336, proti žalovanému: Slovenská kancelária poisťovateľov, so sídlom Bajkalská 19B, Bratislava, IČO: 36 062 235, právne zastúpený JUDr. Pavlom Horovčákom, advokátom so sídlom Hroncova 3, Košice, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

rozhodol:

I. Žalovaný je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 6 000 EUR, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 6 000 EUR, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalovaný je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 2 000 EUR, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalovaný je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobkyni v 4. rade sumu 10 000 EUR, v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

V. V prevyšujúcej časti žalobu **z a m i e t a**.

VI. Žalobcom v 1. až 4. rade **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % z prisúdených istín jednotlivým žalobcom.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu dňa 11.12.2019 navrhli žalobcovia, aby súd uložil žalovanému zaplatiť žalobcom v 1., 2. a 4. rade každému po 20 000 EUR a žalobcovi v 3. rade sumu 10 000 EUR z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj nahradiť žalobcom trovy konania.

2. Žalobu odôvodnili žalobcovia tým, že dňa 3.8.2018 došlo k dopravnej nehode, následkom ktorej došlo v konečnom dôsledku k usmrteniu vodiča Y. X. a Ďalších troch spolujazdcov, vrátane ich príbuzného J. Č., Q.. X.X.XXXX, ktorý zomrel dňa 9.8.2018 na následky zranení pri dopravnej nehode. Predmetnú udalosť vyšetrovalo ORPZ v Prešove, odbor kriminálnej polície, ktoré uznesením zo dňa 16.11.2018 pod ČVS:ORP-793/2-VYS-PO-2018 zastavilo z dôvodu neprípustnosti trestného stíhania, keďže trestné stíhanie nemožno začať, ani v ňom pokračovať a musí byť zastavené proti tomu, kto zomrel. Žalobcovia dňa 21.5.2019 vyzvali žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu uvedenej dopravnej nehody

a následkov s ňou spojenými. Listom zo dňa 14.6.2019 žalovaný oznámil, že aj keď vec postúpil korešpondenčnému partnerovi zahraničnej poisťovne, nárok uplatnený žalobcami na nemajetkovú ujmu bol zamietnutý v plnom rozsahu. Žalobcovia preto vyzvali žalovaného listom zo dňa 16.10.2019, ktorý si prevzal dňa 18.10.2019 na plnenie, no do dnešného dňa žalovaný na predmetný list nereflektoval. Žalobcovia ďalej poukázali na právnu úpravu § 24 ods. 2 a 3 a § 24a zákona č. 381/2001 Z.z. dôvodiac, že v zmysle uvedených ustanovení majú nárok na náhradné poistné plnenie z poistného garančného fondu, pretože žalovaný, ani korešpondenčný partner zahraničnej poisťovne im neposkytli písomné vysvetlenie k nárokom na náhradu škody.

K samotnému zásahu do ich súkromného a rodinného života uviedli, že následok spôsobený protiprávnym konaním zosnulého Y. X. je značný a dotkol sa ich veľmi silným spôsobom, keďže šlo o smrť ich príbuzného - syna, brata, družu, pričom s družkou - žalobkyňou v 4. rade mal zosnulý J. Č. tri maloleté deti a žil s ňou v spoločnej domácnosti. Žalobcovia prišli o člena svojej rodiny. Vzniknutý následok je nereparovateľný a zásah do osobnostnej sféry žalobcov je veľmi citelný. Bola narušená celistvosť ich rodiny, zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života, pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné, keď ochudobnenie žalobcov v citovej oblasti je nenapraviteľné. Žalobcovia stratili v dôsledku tragickej smrti milovaného človeka, čím sú do budúcnosti ochudobnení o rodinný život. Stratili jeho lásku a radosť s ním prežívanú, o to viac, že šlo o mladého človeka, ktorý mal celý život pred sebou. Utrpeli citovú ujmu spočívajúcu v neprijemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalosti a šoku zo smrti blízkej osoby, ktorá pretrváva do dodnes a viaceri zo žalobcov museli vyhľadať odbornú lekársku pomoc, aby im lekár pomohol s prekonaním tohto náročného obdobia. Vodič Y. X. svojim protiprávnym konaním, spočívajúcim v nerešpektovaní zákona o pozemných komunikáciách, zasiahol do osobnostných práv žalobcov, a to do práva na ich súkromný a rodinný život. Medzi žalobcami a zosnulým príbuzným existovali silné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, ktoré si budovali až do jeho smrti a touto smrťou bola žalobcom spôsobená ujma, ktorá im natrvalo a úplne bráni ďalej naplno napĺňať ich citové potreby. Nečakaným, šokujúcim úmrtím príbuzného došlo k tak závažnému zásahu do práva na ochranu ich osobnosti, spočívajúceho v obmedzení ich súkromného a rodinného života, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je postačujúca. Žalobcovia majú preto za to, že priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch je dané, keďže je nepochybné, že ujmu, ktorá žalobcom vznikla, by na ich mieste každá iná osoba považovala za ujmu objektívne závažnú. Voľba právnych prostriedkov ochrany osobnosti, exemplifikatívne uvedených v § 13 Občianskeho zákonníka, je v prvom rade závislá na vôli poškodeného ovplyvnenej intenzitou a povahou protiprávneho zásahu.

Žalobcovia ďalej právne odôvodnili svoju žalobu článkom 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11 Občianskeho zákonníka, § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, publikovaného pod č. 209/1992 Zb., článkom 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, publikovaného pod č. 120/1976 Zb., § 427 Občianskeho zákonníka a § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. Žalobcovia poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 232/2010 zo dňa 29.6.2011, sp. zn. 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018, sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29.10.2018, ako aj na rozsudky Súdneho dvora EÚ z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12 Katarína Haasová proti Rastislavovi Petríkovi, Blanke Holingovej a vo veci C-277/12 Vitalijs Drozdovs proti Baltikums AAS a napokon tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod č. 61, pričom dôvodili, že pojem škoda uvedený v zákone č. 381/2001 Z.z. je potrebné vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Občianskoprávna zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv musí byť predmetnom poistného krytia.

Záverom uviedli, že náhrada nemajetkovej ujmy nie je náhradou za život, slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy, a je nepochybné, že žiadna suma priznaná v prípadnom súdnom konaní nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, ani na to, aby nahradila ľudský život. Čo sa týka výšky náhrady nemajetkovej ujmy poukázali na rozhodovacia prax súdov a konkrétne rozhodnutia súdov, pričom uviedli, že výška náhrady je priznávaná na základe voľnej úvahy súdu s prihliadnutím na zákonné kritéria a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti.

3. Žalovaný v rámci písomného vyjadrenia zo dňa 23.12.2019 k žalobe uviedol, že podľa jeho názoru je žaloba v celom rozsahu nedôvodná a neopodstatnená a žiadal ju v plnom rozsahu zamietnuť. Uviedol, že žalované nároky nie sú kryté zákonným poistením (povinným zmluvným poistením). Čo sa týka skutkového stavu, navrhol pripojiť vyšetrovací spis z predmetnej nehody pre verifikáciu skutkového

stavu, avšak samotné skutkové okolnosti nerozporoval. Poukázal na to, že v spore nie je pasívne vecne legitimovaný predovšetkým s poukazom na § 4 ods. 2 až 4 a § 15 ods. 1 zákona 381/2001 Z.z. dôvodiac, že zo zákona o povinnom zmluvnom poistení vyplýva, ktoré nároky sú kryté povinným zmluvným poistením, a teda poisťovňa (v danom prípade žalovaný) je povinný uhradiť poškodenému škodu, ale nie akúkoľvek ujmu vrátane nemajetkovej ujmy, ktorá bola spôsobená tým, že bolo zasiahnuté do osobnostných práv žalobcov. Osobitne uviedol, že v zmysle aktuálne platných právnych predpisov v Slovenskej republike nie je nemajetková ujma predmetom poistného krytia. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 zo dňa 20.4.2011. Ďalej uviedol, že rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12 podľa jeho názoru stanovuje, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej, pričom z tohto vyjadrenia ale podľa neho nie je možné vyvodiť, že by náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode spadala do rozsahu poistného krytia povinného zmluvného poistenia v zmysle aktuálne platného a účinného slovenského práva. Zákon č. 281/2001 Z.z. totiž žiadnu takúto položku v rámci nárokov, ktoré poisťovateľ poškodenému poskytuje, nemá a neuvádza. Poukázal na spôsob aplikácie smerníc EÚ vo vnútroštátnych poriadkoch členských štátov EÚ a možnosti eurokonformného výkladu. Svoj názor tiež opieral o skutočnosť, že k novelizácii zákona č. 381/2001 Z.z. došlo od vyhlásenia dotknutých rozsudkov Súdneho dvora EÚ už k štyrom novelizáciám, avšak tieto sa nedotkli znenia § 4 predmetného zákona, keďže samotný zákonodarcu zrejme nepovažuje za potrebné meniť rozsah predmetného poistenia zodpovednosti. Na podporu svojej právnej argumentácie poukázal na jednotlivé konkrétne rozhodnutia súdov. Záverom sa vyjadril k požadovanej výške náhrady nemajetkovej ujmy, s ktorou nesúhlasil. V tejto súvislosti považoval za nedostatočné písomné vyjadrenia žalobcov v žalobe a žiadal ich osobné výsluchy.

4. Žalobcovia v replike zo dňa 8.1.2020 reagovali na vyjadrenie žalovaného k žalobe. K námietke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, ktorá je majoritnou časťou obsahu vyjadrenia žalovaného, uviedli, že hoci nejestvuje rozhodnutie Veľkého senátu NS SR, ktorý by v tejto otázke vydal zjednocujúce stanovisko, existujú aktuálne rozhodnutia dotýkajúce sa tejto situácie - postavenia poisťovne ako subjektu, ktorý je zodpovedný za náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. Opätovne poukázali na aktuálne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018 a sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29.10.2018 a kľúčové rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018 pod č. 61, kde je jasne stanovená záväzná právna veta „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Poukázali na to, že žalovaný sa k tomuto argumentu nevyjadril, nespochybnil ho, ani nepoprel. Argumentácia žalovaného je založená iba na už prekonanej judikatúre pred niekoľkými rokmi. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, sp. zn. 3Cdo/233/2015, sp. zn. 3Cdo/223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Zastaralé rozhodnutia v súčasnej rozhodovacej praxi už naďalej nemôžu byť oporou v rozhodovaní súdov a žalovaný si je tejto skutočnosti podľa žalobcov dobre vedomý. K samotnej náhrady nemajetkovej ujmy záverom uviedli, že je objektívne dané, že usmrtenie príbuzného je považované za nezvratný zásah do osobnostných práv žalobcov, keďže prišli nenávratne o člena svojej najbližšej rodiny a žiadali vypočúť žalobcov na preukázanie jednotlivých tvrdení.

5. Žalovaný v duplike nad rámec doterajších argumentov uviedol, že v platnom znení Občianskeho zákonníka vidieť pomerne výraznú absenciu systematickej úpravy odškodňovania tak materiálnej ako aj nemateriálnej ujmy a v súčasnosti absentuje úprava presných a jasných kritérií pre rozhodovanie súdov o konkrétnej výške primeraného zadosťučinenia v peniazoch pre jednotlivé typy nárokov - najmä nárokov týkajúcich sa nemateriálnej ujmy. Podľa vedomostí žalovaného Národná banka Slovenska v kooperácii so Slovenskou asociáciou poisťovní predložili v letnom období roka 2019 Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky návrh novely Občianskeho zákonníka v tesnej spojitosti s novelou zákona o

povinnom zmluvnom poistení motorových vozidiel, a to s cieľom upraviť a precizovať platnú právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania nárokov pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku možného zásahu do ich práva na súkromie - smrťou príbuzného pri dopravnej nehode. V tejto súvislosti je aj snaha o nastavenie určitých mantinelov pre výšku odškodňovania týchto nárokov pozostalých. Návrh predmetných noviel priznáva presnú výšku náhrady v závislosti od stupňa blízkosti k zomrelému, pričom vzhľadom k užším väzbám k zomrelému a s nimi spojenou vyššou mierou intenzity zásahu smrti do osobnej sféry citovo bližších osôb v porovnaní s citovo vzdialenejšími osobami preferuje a zvyhodňuje najbližšiu rodinu zomrelého. Základná výška náhrady je v tomto pripravovanom návrhu stanovená ako päťnásobok minimálnej mzdy, a v prípade najbližšej rodiny ako dvadsaťnásobok minimálnej mzdy, platnej ku dňu smrti zomrelého. Východiskom pre stanovenie náhrad je suma maximálneho odškodnenia podľa zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov. Podľa právneho názoru žalovaného by konajúci súd mal prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale zároveň v rovnocennej a vyváženej miere aj k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Zohľadňujúc zásadu zachovania proporcionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť likvidačne. Súčasne poukázal na niektoré konkrétne rozhodnutia súdov a výšky priznávaných náhrad nemajetkovej ujmy, ako aj na znenie § 12 až 14 zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, ktoré upravujú rozsah odškodňovania obetí trestných činov. Pri rozhodovaní o výške náhrad nemajetkovej ujmy je podľa žalovaného možné, potrebné a spravodlivé vziať do úvahy aj predmetnú úpravu ako podporné mantinely pre konkrétne úvahy súdu - teda pre rozhodovanie o možnej konkrétnej výške náhrady pre toho-ktorého žalobcu.

6. Na pojednávaní dňa 10.11.2021 súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi - uznesením Okresného riaditeľstva PZ v Prešove ČVS:ORP-793/2-VYS-PO-2018 zo dňa 16.11.2018, výzvou na náhradu nemajetkovej ujmy, stanoviskom k uplatneným nárokom zo strany žalovaného, predžalobnou výzvou, úmrtným listom neb. J. Č., odpoveďami na lustráciu v registri obyvateľov vo vzťahu k osobám žalobcov v 1. až 4. rade, písomným vyjadrením žalobcu v 3. rade zo dňa 4.11.2021 - a výsluchmi žalobcov v 1., 2. a 4. rade, oboznámil sa s ostatným obsahom spisu a zistil nasledovný skutkový stav:

7. Dňa 3.8.2018 sa stala dopravná nehoda následkom, ktorej došlo k usmrteniu vodiča Stanislava Kuru a k usmrteniu ďalších troch spolujazdcov, vrátane J. Č., ktorý následkom zranení pri dopravnej nehode dňa 09.08.2008 zomrel. Trestné stíhanie, ktoré bolo začaté v súvislosti s touto dopravnou nehodou bolo zastavené uznesením Okresného riaditeľstva PZ v Prešove ČVS:ORP-793/2-VYS-PO-2018 zo dňa 16.11.2018 z dôvodu neprípustnosti trestného stíhania nakoľko vodič Y. X., ktorý dopravnú nehodu zapríčinil pri nej aj zomrel, a teda bolo zastavené podľa § 9 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku v spojení s § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

Žalobcovia v 1. a 2. rade boli rodičia, žalobca v 3. rade bol brat a žalobkyňa v 4. rade družka zosnulého J. Č..

Z výpovedí žalobcov v 1., 2. a 4. rade mal súd za preukázané, že pred dopravnou nehodou žil zosnulý J. Č. v spoločnej domácnosti so žalobkyňou v 4. rade a ich deťmi. Žili v tom istom meste ako rodičia zosnulého - žalobcovia v 1. a 2. rade, s ktorými mal zosnulý veľmi dobrý vzťah, bežne a často sa navštevovali a stretávali a zvyčajne chodieval zosnulý za rodičmi vždy, keď nebol v práci.

Z výpovede žalobcu v 1. rade mal súd ďalej zistiť, že tento so zosnulým trávil aj sviatky, oslavovali narodeniny, meniny. Pred nehodou akurát so zosnulým dokončili dom, v ktorom býval zosnulý s družkou a deťmi. Občas zosnulý žalobcovi v 1. rade aj finančne pomohol, ale málo kedy. Čo sa týka následkov dopravnej nehody, syn žalobcovi v 1. rade veľmi chýba, aj s poukazom na to, že chýba vnúčatám, ktoré sa na otca pýtajú. Žalobca v 1. rade bol zvyknutý spolu žiť so zosnulým a tento tu zrazu nie je. Hoci po nehode žalobca v 1. rade nevyhľadal odbornú pomoc, nakoľko nerád chodí po lekároch, po nehode smútil, bol na tom psychicky naozaj zle a to aj doteraz.

Z výpovede žalobkyne v 2. rade mal súd nad rámec uvedeného za preukázané, že zosnulý sa k nim chodieval bežne najesť, požičiavali si aj peniaze navzájom. Zosnulý „bol jej chlapec“, stále jej je nedobre, keď sa spomína tá udalosť. Doma majú na stene jeho fotky a vnúčatá sa stále naňho pýtajú. Syn jej stále veľmi chýba. Chodieval s ňou aj k lekárovi, keď bolo treba. Odsťahoval sa pred 7 rokmi od nehody, ale stále, keď prišiel z práce, prišiel aj domov k rodičom. Stretávali sa spolu bežne a rozprávali sa o rôznych veciach. Keď sa žalobkyňa v 2. rade dozvedela o dopravnej nehode odpadla a vtedy jej lekár predpísal lieky na tlak. Inú odbornú lekársku pomoc nevyhľadala, ale dodnes sa necíti psychicky dobre. V súvislosti s následkami dopravnej nehody neobdržali žiadne finančné náhrady.

Z písomného vyjadrenie žalobcu v 3. rade síce vyplýva, že mal so zo zosnulým žiť v spoločnej domácnosti u rodičov až do smrti zosnulého, súd však toto tvrdenie považoval z výpovedí žalobcov v 1., 2. a 4. rade za vyvrátené. Za preukázané súd považoval, že žalobca v 3. rade bývajúc u rodičov bol často v kontakte so zosnulým, trávili spolu čas, a to aj keď si zosnulý našiel družku a mal s ňou deti. Vychádzajúc z vyjadrenia žalobcu v 3. rade, zosnulý mu „bol najbližším človekom na svete“ a nehodou oňho navždy prišiel, s čím sa doteraz nevie zmieriť. Žalobca v 3. rade sa musel odsťahovať z domu, ktorý mu pripomínal brata. Obdobie po smrti brata bolo najťažším obdobím jeho života a dodnes sa z jeho straty nespamätal. Žalobca v 3. rade pociťuje, že smrť brata vážne zasiahla jeho život, život jeho najbližších a spôsobila mu utrpenie, o ktorom ani nedokáže hovoriť, nechce si ho pripomínať a aj preto zvolil iba formu písomného prejavu.

Žalobkyňa v 4. rade vo svojej výpovedi uviedla, že v deň, keď sa stala nehoda, jej zosnulý volal, že sa vracia. Čakala ho celú noc. Nad ráno sa od jedného, čo cestoval v druhom aute, dozvedela, že sa stala dopravná nehoda. Žalobkyňa v 4. rade odpadla a bola k nej privolaná sanitka. Potom za ním chodievala každý deň, šesť dní, do Prešova do nemocnice až kým na šiesty deň nezomrel. Z výpovede žalobkyne v 4. rade mal súd za preukázané, že zosnulý bol živiteľ rodiny a jeho strata ju veľmi zasiahla. Kým žil, bola ich rodina zabezpečená, teraz sa niekedy stáva, že žalobkyňa v 4. rade nemá ani na chlieb pre deti. Nepoberá ani vdovské, ani deti sirotské. Žalobkyňa v 4. rade má pritom 5 detí, z ktorých dve sú z predchádzajúceho vzťahu, kde jej predošlý manžel zomrel, lebo bol chorý, a zvyšné tri deti - J. Č., X. X. - F. G. J. Č. - mala so zosnulým. Na deti J. G. J. poberá náhradné výživné. Na X. nepoberá náhradné výživné z dôvodu, že nebolo uňho priznané otcovstvo súhlasným vyhlásením. Preto X. nemá ani rovnaké priezvisko ako zosnulý. Z výpovede žalobkyne v 4. rade mal súd ďalej za preukázané, že so zosnulým vychádzali ako bežní manželia, raz dobre, raz zle. Chceli sa vziať, aby mala rovnaké priezvisko. V súvislosti s úmrtím jej druhu nedostala žiadne finančné náhrady. V čase nehody bola žalobkyňa v 4. rade na rodičovskej dovolenke a aktuálne je nezamestnaná, evidovaná na úrade práce, poberá dávku v hmotnej núdzi, prídavky na deti a spomínané náhradné výživné. O deti sa stará sama. Predtým si so zosnulým delili starostlivosť o domácnosť i deti. V súvislosti s následkami nehody jej boli predpísané lieky na spanie, kedysi brala Neurol, teraz Peritol.

Žalobcovia v 1. až 4. rade si uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému podaním zo dňa 21.5.2019, doručeným žalovanému dňa 24.5.2019, pričom žalovaný reagoval na uplatnenú náhradu listom zo dňa 14.6.2019, v ktorom žalobcom oznámil, že korešpondenčný partner zodpovednostného poisťovateľa škodcu, spoločnosť AVUS International, spol. s r.o., ktorému uplatnené nároky postúpil, nárok na nemajetkovú ujmu v plnom rozsahu zamietol.

8. Medzi stranami sporu neboli sporné skutkové otázky ohľadom skutkového deja nehody a jej následkov. Rovnako nebolo sporné, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov v 1. až 4. rade. Spornou bolo právne posúdenie v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, právne posúdenie, či náhrada nemajetkovej ujmy má byť krytá z povinného zmluvného poistenia a prípadná výška požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy s ohľadom na potrebu zistenia a posúdenia závažnosti vzniknutej ujmy k okolnostiam, za ktorých došlo k porušeniu práv žalobcov.

9. Zistený skutkový stav súd posúdil podľa nasledovných právnych noriem:

10. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 427 ods. 1 a 2 OZ, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

11. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“), tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len "kancelária").

Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,

b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,

c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nespĺnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,

d) ušlého zisku.

Podľa § 4 ods. 4 zákona o PZP, poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Podľa § 16 ods. 1 zákona o PZP, vodič cudzozemského motorového vozidla je povinný uzavrieť s kanceláriou zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou cudzozemského motorového vozidla na území Slovenskej republiky (ďalej len "hraničné poistenie"). Hraničné poistenie sa vzťahuje iba na škodové udalosti, ktoré vznikli na území Slovenskej republiky a na území iného členského štátu.

Podľa § 16 ods. 3 zákona o PZP, povinnosť uzavrieť hraničné poistenie podľa odseku 1 sa považuje za splnenú, ak

a) na dobu prevádzky motorového vozidla na území Slovenskej republiky sa vodič preukáže zelenou kartou platnou na území Slovenskej republiky,

b) ide o motorové vozidlo, na ktorého poistenie zodpovednosti sa vzťahuje Mnohostranná dohoda o zárukách medzi Národnými kanceláriami poisťovateľov,

c) ide o motorové vozidlo, ktoré sa spravidla nachádza na území iného členského štátu,

d) ide o motorové vozidlo uvedené v zozname motorových vozidiel, na ktoré sa vzťahuje výnimka z poistenia zodpovednosti, odovzdanom členským štátom Európskej komisii a kancelárii spolu s určením subjektu zodpovedného za náhradu škody spôsobenej prevádzkou týchto motorových vozidiel.

Podľa § 24 a ods. 1 zákona o PZP, poškodený s trvalým pobytom alebo sídlom na území Slovenskej republiky má nárok na náhradné poistné plnenie z poistného garančného fondu (ďalej len "náhradné poistné plnenie"), ak

a) do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti poisťovateľ alebo jeho likvidačný zástupca zodpovedný za náhradu škody neposkytol poškodenému písomné vysvetlenie k nárokom na náhradu škody alebo

b) poisťovateľ so sídlom v inom členskom štáte neurčil v Slovenskej republike likvidačného zástupcu zodpovedného za náhradu škody.

Podľa § 24 ods. 2 písm. d) a e) zákona o PZP, kancelária poskytuje z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu

d) spôsobenú prevádzkou cudzozemského motorového vozidla, za ktorú zodpovedá osoba, ktorej zodpovednosť za túto škodu je poistená podľa § 16 ods. 1,

e) spôsobenú prevádzkou cudzozemského motorového vozidla vodičom, ktorému nevzniká pri prevádzke tohto motorového vozidla na území Slovenskej republiky povinnosť uzavrieť hraničné poistenie, s výnimkou cudzozemského motorového vozidla, ktoré sa spravidla nachádza na území iného členského štátu; tým nie sú dotknuté ustanovenia § 24a a 24b.

Podľa § 24 ods. 3 zákona o PZP, poškodený má právo uplatniť nárok na náhradu škody podľa odseku 2 proti kancelárii za rovnakých podmienok, za akých by mohol uplatniť nárok na náhradu škody proti poisťovateľovi podľa tohto zákona.

12. Súd sa v prvom rade potreboval vysporiadať s námietkou pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Žalovaný svoju námietku opiera o tvrdenie, že náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obetiach dopravných nehôd v zmysle platnej právnej úpravy nie je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Judikatúra, na ktorú poukazoval vo svojich vyjadreniach žalovaný, je však v súčasnej dobe už prekonaná, a to práve judikatúrou, na ktorú správne poukazovali žalobcovia (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29.10.2018, sp. zn. 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018, ale aj mnoho ďalších, z ktorých súd už iba príkladmo vymenúva spisové značky sp. zn. 2Cdo/41/2018, 2Cdo/52/2018, 2Cdo/131/2018, 3Cdo/24/2018, 3Cdo/174/2019, 4Cdo/91/2018, 6Cdo/207/2017, 6Cdo/226/2017)). Za najvýznamnejšie súd považuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 8/2018 ako judikát R61/2018, ktoré jednoznačne uzavrelo, že „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Po tomto zásadnom rozhodnutí najvyšší súd nevydal meritórne rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. K dotknutej právnej úprave a extenzívnemu výkladu pojmu „škoda“ sa vyjadril aj Ústavný súd SR vo svojom uznesení z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, v ktorom sa venoval a dáva odpovede na všetky ťažiskové námietky opakujúce sa v takýchto typoch sporu zo strany poisťovní, a teda objasňuje aplikáciu a účinky smerníc Európskeho parlamentu a Rady, chápanie pojmu „škoda“ v slovenskej civilistike, ale aj eurokonformný spôsob výkladu slovenskej právnej úpravy s tým, že uzavrel, že výklad pojmu „škoda“ je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Eurokonformný extenzívny výklad pojmu „škoda na zdraví“, upraveného v § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP je tiež súladne prezentovaný Ústavným súdom v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17.8.2016.

Pre úplnosť sa žiada dodať, že otázka zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri dopravnej nehode bola judikovaná aj Súdny dvorom Európskej únie, a to rozsudkami vo veci Haasová C-22/12 a vo veci Drozdovs C-277/12. Rozsudkami bola riešená prejudiciálna otázka položená Krajským súdom v Prešove týkajúca sa len náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Podľa týchto rozsudkov pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva, ergo povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Na dôvažok ešte súd dodáva, že otázka náhrady nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola aj „na stole“ Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Hoci toto dovolacie konanie bolo vzhľadom na dispozitívny úkon dovolateľa (poisťovne) - späťvzatie dovolania pred avizovaným rozhodnutím vo veci - zastavené (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo/3/2017 zo dňa 4.10.2017), nedá sa opomenúť, že z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že tak minister spravodlivosti SR, ako aj generálny prokurátor SR sa vyjadrili k veci stanoviskom odlišným od záverov spomínaného prekonaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 zo dňa 20.4.2011, či rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/301/2012 zo dňa 31.3.2016 a v súlade s názorom predkladajúceho senátu 8 C zahŕňajúcim spomínaný eurokonformný extenzívny výklad platnej právnej úpravy.

13. Tunajší súd preto nevidel dôvod odchýliť sa od záverov naozaj rozsiahlej judikatúry súdov vrátane najvyšších súdnych autorít, ktorá za posledné roky jednoznačne ustálila uplatňujúci eurokonformný výklad právnych predpisov extenzívny výklad pojmu „škoda“ používaný v slovenskom právnom poriadku v rámci úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Vo svetle uvedených záverov má súd za to, že u žalovaného je daná pasívna vecná legitímácia s tým špecifikom, že žalovaný síce nie je poisťovňou, ale je národnou kanceláriou Systému zelenej karty, ktorý predstavuje mechanizmus ochrany obetí dopravných nehôd v

dôsledku cezhraničného pohybu motorových vozidiel a v krajine miesta nehody garantuje odškodnenie poškodeným, ktorým bola spôsobená škoda prevádzkou motorových vozidiel z iného štátu Systému zelenej karty. Pasívnu vecnú legitimáciu vyplývajúcu z § 24 ods. 2 písm. d) a e) a ods. 3 zákona o PZP s ohľadom na skutočnosť, že škoda bola spôsobená prevádzkou cudzozemského motorového vozidla, žalovaný ani nerozporoval, naopak ju vo svojom vyjadrení zo dňa 23.12.2019 nepriamo potvrdil a súd mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že sú naplnené predpoklady pre pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného podľa týchto právnych noriem.

14. Ako už súd vyššie uviedol, vo veci nebolo sporné, že nebohý vodič Y. X. viedol dňa X.X.XXXX motorové vozidlo, ktoré bolo evidované v Rakúskej republike, pričom pri vedení tohto motorového vozidla spôsobil dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej došlo k ťažkému zraneniu a následnej smrti príbuzného žalobcov, J. Č., Q.. X.X.XXXX, M.. X.X.XXXX. Bolo tým neoprávnene zasiahnuté do súkromia žalobcov chráneného na základe ustanovenia § 11 OZ. Súčasťou súkromia je aj rodinný život zahrňujúci najmä právo fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzájomné vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie a zásahy do rodinných vzťahov možno kvalifikovať ako neoprávnené zásahy do práva na súkromie a rodinný život súkromnej osoby.

15. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že medzi žalobcami a nebohým existovali sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, pričom porušením práva na jeho život došlo k neoprávnenému zásahu do práv na súkromie žalobcov. Následky sú trvalé a neodstrániteľné. Bola narušená celistvosť rodiny, žalobcovia v 1. a 2. rade prišli náhle o syna, žalobca v 3. rade o brata a žalobkyňa v 4. rade o druhu, s ktorým vychovávala maloleté deti. Následky sú nezvratné a strata jedného člena rodiny je objektívne neodčiniteľnou ujmu, ktorá postihuje všetkých členov rodiny, najviac ale tých najbližších, ktoré si následky v dôsledku spôsobenej traumy, ochudobnenia v citovom živote, strate zázemia, či pocitu domova, nesú so sebou po celý svoj život. Pri posudzovaní predmetnej veci súd vychádzal z nepochybných skutočností, že už samotná strata blízkeho človeka znamená pre pozostalých, a to hlavne najbližšiu rodinu, značnú ujmu, teda v zmysle § 13 OZ zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom v tomto prípade, tak ako vo väčšine takýchto prípadov, nie je dostatočné morálne zadostučinenie (napr. vo forme ospravedlnenia sa žalobcom, resp. odsúdenia vodiča v trestnom konaní, čo v danom prípade ani nie je možné, keďže pri dopravnej nehode zomrel aj vodič, ktorý túto nehodu zapríčinil) a je na mieste poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Samozrejme súd v takomto prípade prihliada na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Aktuálne platná právna úprava nestanovuje žiadne medze pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, avšak táto musí byť v rámci voľnej úvahy súdu v súlade s princípom spravodlivosti a je potrebné pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

16. K otázke, komu patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch Najvyšší súd SR v rozhodnutí 5Cdo/265/2009 z 17.2.2011 okrem formulácie všeobecných kritérií naznačil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy patrí len najbližším príbuzným, manželovi a deťom, a ak ich niet, rodičom. Na druhej strane však Najvyšším súdom SR formulované všeobecné kritéria vedú k tomu, že okruh oprávnených osôb možno rozšíriť a náhradu nemajetkovej ujmy priznať i v širšom, bližšie nekonkretizovanom okruhu príbuzných osôb. Je vecou úvahy súdu, akého okruhu osôb sa má vyššie uvedené odškodnenie týkať. Aj z judikatúry možno vysledovať, že by to mali byť iba osoby, ktoré boli so zomrelým pred jeho smrťou vo veľmi úzkych rodinných, ekonomických a spoločenských väzbách. Medzi také osoby v závislosti od konkrétnych okolností spočívajúcich na vzťahových väzbách, forme spolunažívania a zdieľania súkromia v tej-ktorej rodine, ktoré treba naozaj citlivo posúdiť, môžu patriť aj súrodenci, starý rodičia, vnúčatá alebo iná blízka osoba zomrelého.

17. S poukazom na uvedený okruh potenciálnych poškodených, ktorým môže patriť právo na náhradu nemajetkovej ujmy, súd pri zvážení konkrétnych okolností v tomto prípade dospel k záveru, že všetci žalobcovia spĺňajú istú formu bližšieho, užšieho vzťahu k zosnulému odôvodňujúcu priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Všetci žalobcovia boli vzhľadom na spôsob fungovania ich rodiny naozaj v takmer dennom kontakte so zosnulým (okrem dní, kedy bol v práci, odcestovaný). Hoci zosnulý so žalobcami v 1., 2. a 3. rade už nebýval v spoločnej domácnosti, blízkosť ich obydľí, ktoré boli v tom isto malom meste a spôsob ich života, kedy zosnulý ani po opustení rodného obydľia nebol v rodnom obydľí považovaný za „návštevu“, ale člena domácnosti, ktorý sa bežne chodil do ich domu po práci najesť

a tráviť svoj voľný čas, odôvodňujú blízkosť ich rodinných väzieb. Súd však samozrejme pri určovaní konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy pre každého zo žalobcov zohľadnil stupeň príbuzenstva a intenzitu toho-ktorého vzťahu so zosnulým.

18. Pri určovaní výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd v súlade s ustálenou súdnou praxou považoval za potrebné prihliadnúť na kritériá, ktoré zosumarizoval už Ústavný súd ČR v rozhodnutí I. ÚS 2844/14 zo dňa 22. 12. 2015. Ten v bode 53 citovaného rozhodnutia ako okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného uviedol a) intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Následne v bode 54 odôvodnenia za okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodcu zásahu) označil a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) mieru zavinenia, ev. mieru spoluzavinenia usmrtenej osoby.

19. Keďže pôvodca zásahu do osobnostnej sféry žalobcov sám tiež pri predmetnej dopravnej nehode zomrel, skúmanie okolností na jeho strane sa zužuje iba na skutočnosť, že dopravnú nehodu objektívne spôsobil a táto bola aj pre neho fatálna. Morálna forma zadosťučinenia voči žalobcom nie je možná. Pri vyšetrovaní nehody pritom nebolo zistené spoluzavinenie zosnulého príbuzného žalobcov. Čo sa týka potreby zohľadnenia majetkových pomerov na strane pôvodcu zásahu, tu súd považuje za potrebné vyzdvihnúť skutočnosť, že súd pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemôže iba z titulu toho, že na strane žalovaného stojí poisťovňa, či kancelária poisťovateľov, pristupovať k iným výškam náhrad nemajetkovej ujmy, ako by tomu bolo v prípade, že by na strane žalovaného stála samotná osoba, ktorá spôsobila alebo zodpovedá za zásah do osobnostnej sféry žalobcov. Nie je na mieste, aby súd diferencoval výšku náhrad nemajetkovej ujmy pre prípady, kedy je žalovaným samotný pôvodca zásahu - v danom prípade fyzická osoba a kedy je žalovaným aj alebo iba poisťovňa/kancelária poisťovní, ktoré samozrejme disponujú väčším kapitálom, než bežná fyzická osoba.

20. Prv, než sa súd vyjadrí ku konkrétnym úvahám o sumách nemajetkovej ujmy v tomto konkrétnom prípade, súd považuje za potrebné zdôrazniť, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, pretože žiadna suma súdom priznaná nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu na to, aby nahradila život človeka. Jej účelom a zmyslom je zmiernenie následkov vznikutej ujmy, táto má umožniť tzv. „citové obveselenie“. Nemá byť zábezpekou, zdrojom obživy, ani náhradou príjmu (nejde o náhradu za vdovský dôchodok, sirotské a podobne). Pri smrti blízkej osoby žiadna suma, ani vysoká, ani nízka, nemôže byť dostačujúcim ekvivalentným prostriedkom ochrany osobnosti. Napriek tomu súd musí na základe určitých objektivizovateľných kritérií určiť jej primeranú výšku.

21. V súvislosti s výškou náhrady nemajetkovej ujmy existuje množstvo súdnych rozhodnutí a určitým merítkom, medzou pri stanovení tejto výšky môže byť napr. aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Kontrová c/a Slovenská republika*, na základe ktorého bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma 25 000 EUR za to, že nekonaním štátnych orgánov bolo zasiahnuté do jej osobnostných práv usmrtením jej oboch maloletých detí, pričom v danom prípade došlo k absolútnemu rozvráteniu jej rodinného života, keďže boli usmrtené obe jej dcéry a sťažovateľka iné deti nemala. Ako ďalšia vôdzka pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy môže slúžiť aj úprava obsiahnutá v zákone č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, ktorá v § 12 ods. 2 stanovuje pre obeť násilného trestného činu odškodnenie za nemajetkovú ujmu vo výške dvadsaťpäťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu, ak bola trestným činom spôsobená smrť a súčasne, pre prípad, že je len jedna pozostalá obeť násilného trestného činu, ktorá bola odkázaná výživou na zomretého, má táto nárok na vyplatenie odškodnenia vo výške päťdesiatnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu takéhoto trestného činu. Zároveň je v § 13 predmetného zákona stanovená celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona na maximálne päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Pri určovaní konkrétnej výšky tak súd prihliadal aj na rozhodovacia prax súdov a uvedené potenciálne merítka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, pričom ale zdôrazňuje, že limity pre náhrady nemajetkovej ujmy jednotlivých poškodených, či celkové maximálne limity nie sú pre náhradu nemajetkovej ujmy, o ktorej súd koná a rozhoduje v tomto konaní, stanovené.

22. Zosnulý J. Č. mal v čase nehody 26 rokov. Žil v spoločnej domácnosti so svojou družkou - žalobkyňou v 4. rade a deťmi. Súd mal za preukázané, že spolu žili ako bežný manželský pár, v spoločnej domácnosti ku dňu nehody už približne sedem rokov, chceli sa vziať a usporiadať si formálne vzťahy, avšak jeho náhla smrť do tohto, podľa názoru súdu, najbližšieho rodinného vzťahu nenapraviteľne a nenávratne zasiahla. Zosnulý sa spoločne so žalobkyňou v 4. rade staral o ich deti a domácnosť a žalobkyňa v 4. rade bola ako matka na rodičovskej dovolenke aj finančne odkázaná na svojho druha. V dôsledku smrti jej druha vznikla žalobkyni v 4. rade nenapraviteľná, nezvratná ujma, za ktorú súd priznal primeranú náhradu nemajetkovej ujmy síce v nižšej sume ako žiadala, avšak v najvyššej výške spomedzi žalobcov, a to výške 10 000 EUR. Podľa názoru súdu už táto suma zohľadňuje všetky relevantné okolnosti, na ktoré súd v zmysle vyššie uvedených kritérií prihliadal.

23. Žalobcovia v 1. a 2. rade požadovali náhradu nemajetkovej ujmy zhodne vo výške totožnej s výškou náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne v 4. rade. Súd však pri zohľadnení stupňa príbuzenstva žalobcov v 1. a 2. rade k zosnulému, a teda že ide o rodičov zosnulého, berúc do úvahy, že ide o druhý najbližší vzťah po manželskom vzťahu, resp. prvý najbližší vzťah presahujúci rámec jednej „bunky“ rodiny (keďže v rámci jednej bunky rodiny je tu ešte ako najbližší vzťah zosnulého jeho vzťah k vlastným deťom), ďalej zohľadňujúc vek zosnulého v čase nehody, jeho osamostatnenia sa od rodičov, avšak intenzite vzťahov stále na vysokej úrovni dospel pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy k sume 6 000 EUR pre každého zo žalobcov v 1. a 2. rade. Táto suma podľa názoru súdu zohľadňuje všetky relevantné kritéria, ktorými sa súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy riadil, pričom okrem už uvedených špecifik ich vzťahov súd tiež prihliadal na skutočnosť, že žalobcovia v 1. a 2. rade neboli hmotne odkázaní na zosnulého, avšak nemožno im uprieť, že im zosnulý mohol byť oporou v starobe.

24. Najnižšiu sumu náhrady nemajetkovej ujmy súd priznal žalobcovi v 3. rade, čo však nemá degradovať vzťah medzi žalobcom v 3. rade a zosnulým, iba odzrkadľuje práve objektivizáciu medziľudských vzťahov podľa istých objektívnych kritérií. Súd tu zohľadňoval najmä to, že so zosnulým nežili v spoločnej domácnosti, hoci sa denne/bežne vidali a zdieľali spolu čas. Objektívne je súrodenecký vzťah menej intenzívny po tom, čo si súrodenci založia vlastné rodiny. Nemožno žalobcovi v 3. rade uprieť, že i po tom, čo si zosnulý našiel družku, mohol mať žalobca v 3. rade so zosnulým veľmi blízky, intenzívny vzťah, avšak z vykonaného dokazovania súd nemal za preukázané, že by tento vzťah bol výnimočne odlišný a presahujúci mieru bežných súrodeneckých vzťahov po osamostatnení sa a založení si rodiny jedného zo súrodencov. Žalobca v 3. rade taktiež nebol hmotne odkázaný na zosnulého, ani na jeho starostlivosť. Špecifikum tohto súrodeneckého vzťahu súd však badá v tom, že zosnulý bol najstarším synom žalobcov v 1. a 2. rade a žalobca v 3. rade mohol mať so zosnulým bratom vzhľadom na vekovú blízkosť (zosnulý mal v čase nehody 26 rokov a žalobca v 3. rade 20 rokov) najhlbší vzťah spomedzi súrodencov (poukazujúc aj na vyjadrenie žalobcu v 3. rade, že mu bol najbližším človekom). Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti súd považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2 000 EUR.

25. Súdu nedá na záver nezopakovať, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch môžu prispieť iba k zmierneniu vzniknutého stavu a je nepochybné, že nečakaným, šokujúcim úmrtím blízkeho príbuzného došlo k závažnému zásahu do práva žalobcov na ochranu osobnosti spočívajúcu v obmedzení ich súkromného a rodinného života. Smrťou zosnulého bola narušená celistvosť ich rodiny. Následky tohto činu sú trvale neodstrániteľné a ochudobnenie v citovej oblasti je nenapraviteľné, pričom presný finančný ekvivalent za ľudský život nie je možné určiť a to nie je ani cieľom tohto konania. Rovnako možno skonštatovať, že vykonávanie rozsiahlejšieho dokazovania ohľadne následkov, ktoré spôsobili smrť blízkeho a milovaného človeka je nadbytočné, pretože bez akýchkoľvek pochyb možno už pri bežných fungujúcich rodinných vzťahoch konštatovať, že už samotným úmrtím blízkeho dochádza u pozostalých k závažnému zásahu do práv na ochranu osobnosti.

26. Nadväzujúc na predchádzajúci odsek súd odôvodňuje aj zamietnutie návrhu žalovaného na doplnenie dokazovania výsluchom žalobcu v 3. rade. Súd totiž vzhľadom na vyjadrenie žalobcu v 3. rade samotného, ako aj jeho právneho zástupcu, ktorý opakovane zdôraznil, že žalobca v 3. rade i pod prípadnou hrozbou neunesenia dôkazného bremena nie je schopný sa dostaviť a osobne vypovedať o veci, nakoľko je to preňho ťažké, považoval za postačujúce aj písomné vyjadrenie žalobcu v 3. rade. Súd sa stotožňuje s názorom právneho zástupcu žalovaného prezentovaného na pojednávaní dňa 10.11.2021, podľa ktorého pri osobnom výsluchu je možné zachytiť aj neverbálne prejavy, z ktorých možno i nad rámec slov poznať reálnu mieru ujmy, zásahu do osobnostných práv, avšak vzhľadom na

postoj žalobcu v 3. rade súd nepovažoval za nevyhnutné vykonať dôkaz jeho výsluchom a pre účely zistenia rozsahu ujmy žalobcu v 3. rade vychádzal iba z jeho písomného vyjadrenia, a to aj na ťarchu toho, že by možno pri osobnom výsluchu bola preukázaná vyššia kvalita, hĺbka, či intenzita vzťahu so zosnulým príbuzným.

27. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

28. Pri rozhodovaní o trovách konania súd vychádzal zo skutočnosti, že všetci žalobcovia boli v základe nároku plne úspešní a rozhodnutie o výške nároku záviselo len od úvahy súdu, preto súd podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 % z im prisúdených istín. K tomu podporne súd poukazuje na literatúru, napr. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, str. 926-927, cit. „Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti“. Súd je toho názoru, že v prípadoch, keď rozhodnutie o výške plnenia závisí len od úvahy súdu, pričom súčasne žalobca neuplatňuje výšku plnenia v zjavne nedôvodnej výške, predstavujúcej šikanózný výkon práva, motivovanej len snahou o navýšenie trov konania a nie záujmom na spravodlivom usporiadaní veci, nemožno od žiadneho žalobcu spravodlivo očakávať, aby sa presne „trafil“ do úvahy súdu, pokiaľ ide o výšku plnenia. Preto je namieste priznať plnú náhradu trov konania, ak bol žalobca v základe plne úspešný aj vtedy, ak čo do výšky bol úspešný len v časti. I keď Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie totožné s niekdajším § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré bolo priamym zákonným podkladom pre priznanie plnej náhrady trov konania aj v prípade čiastočného úspechu, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, vyššie uvedené závery právnej teórie a praxe svedčia o tom, že ani v podmienkach novej procesnej úpravy nie je dôvod na ustúpenie od takého záveru. Súd ďalej už len poznamenáva, že tak, ako tomu bolo aj v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p., tak aj v súčasnosti podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s čl. 3 a čl. 4 ods. 2 CSP sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta v takom prípade vypočíta a určí len z výšky súdom priznaného plnenia.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).